

ՍՓՅՈՒՌԱՀԱՅ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԸ ՄԱՅՐ ԱԹՈՌՈՒՄ

Վաղուց արդեն ավանդույթ է դարձել սփյուռքահայ ուսուցիչների ամենամյա հավաքը Մայր Հայրենիքում՝ իրենց հայագիտական գիտելիքները խորացնելու և ոգին առավել ևս հայեցիությամբ գոտեպնդելու համար։ Եվ, բնականաբար, ամեն տարի սփյուռքահայ ուսուցիչները այցելում են Մայր Աթոռ՝ ստանալու համար Ամենայն Հայոց Հայրապետի օրհնությունը՝ իրենց առաքելությունը խորոշումով և անհատական շարունակելու համար։

Այս տարի նույնպես, օգոստոսի 21-ին, աշխարհի տարբեր երկրներից (Լիբանան, Սիրիա, Ֆրանսիա, ԱՄՆ, Իտալիա, Շվեդիա, Անգլիա, Կիպրոս և այլն) ժամանած 50 ուսուցիչներ եկան իրենց ուխտը կատարելու Ս. Էջմիածնի դարավոր կամարների տակ։ Նրանք նախ իրենց աղոթքը մատուցեցին Մայր տաճարում, ապա թանգարանում և Գանձատանը հաղորդվեցին մեր ժողովրդի մշակույթի և արվեստի արժեքներին, վայելեցին ոսկյա այբուբենի և խաչքարի գեղեցկությունը։ Ժամը 13-ին ուսուցիչներին ընդունեց Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը։

Ողջույնի և բարի գալուստի խոսքերից հետո Վեհափառ Հայրապետն ասաց.

«Կարևորը այն է, որ այստեղ մեզ՝ հայաստանցիներին, հատկապես ինձ գոհունակություն կպատճառե, որ Սփյուռքի կրթական մշակները տարին մեկ անգամ կայեցեն Մայր Հայրենիք և նաև Ս. Էջմիածին։ Այս ցույց կուտա կենդանությունը մեր արտասահմանի հայության՝ հակառակ դժվարություններու և խոչընդոտներու, որոնք կդրվին հայապահպանության գործին առաջ։ Բնականաբար այս բոլորը դուք ավելի լավ գիտեք և կզգաք։ Համապատասխան պայքար մըն է, որ կմղվի արտասահմանի մեջ՝ հայը հայ պահելու համար և՛ ֆիզիկապես, և՛ հոգիով, և՛ հատկապես մայրենի լեզվով, որուն դուք նվիրված եք։

Անշուշտ արտասահմանի մեջ հայ լեզուն հարյուր տոկոսով, ամբողջապես պահպանել հնարավոր չէ, դժբախտաբար իրողությունը այդ է։ Շատ-շատ անգամներ, երբ Արևմուտք կգտնվիմ, հատկապես Հյուսիսային Ամերիկա, տարբեր առիթներով կը հանդիպեի երեխաներու, կհարցնեի՝ «Ա-

նունդ ի՛նչ է», չէր հասկնար, թե ինչ կը սեն: Բայց պետք չէ հուսահատիլ, որովհետև ճշմարիտ է նաև այն, որ շատ հայեր (ես անձնապես շատերուն հանդիպած եմ) հայերեն չեն խոսիր, բայց շատ լավ հայեր են: Ես այդ փորձառությունը ունիմ Ռումանիայեն: Այնտեղ ալ շատեր հայերեն չեն գիտեր, բայց անոց մեջ ալ սքանչելի հայեր կային, երբեմն ավելի թունդ հայեր էին, քան թե հայախոսները: Եվ երևի հոգեբանորեն կարելի է բացատրել ճիշտ այն պատճառով, որ բան մը կորսնցուցած էին, այդ կորսնցուցածին տեղ բան մը գտնելու համար ավելի համառորեն կառչած էին իրենց հայկական ծագումին և հայկական ոգիին»:

Ապա Վեհափառ Հայրապետը փոքրիկ մի հուշ պատմեց իր վարդապետության օրերից, երբ Ռումինիայի պատմական մեծ գաղութ և երկու փառավոր եկեղեցիներ ունեցող քաղաքում պատարագից հետո հարց է դրվել աստվածաշնչական որոշ ընթերցումներ ռումիններեն կատարել, բոլորովին հայերեն չիմացող մի աղջիկ խստորեն ընդդիմացել է և բացականչել.

—Ոչ, շատ բան կորսնցուցած ենք, գոնե եկեղեցվո մեջ հայերեն լսենք:

«Սակայն,—իր խոսքը շարունակեց Վեհափառ Հայրապետը,—անշուշտ հայերեն լեզուն վճռական նշանակություն ունի հայապահպանության համար: Եթե տասն մեկը հայերեն խոսի, մյուս իննին կրիա իր ետևեն քաշել: Բարեբախտաբար գաղութներուն մեջ դպրոցներ կան և այդ դպրոցներու գոյությամբ որոշ չափով գոնե ամեն տեղ պիտի պահպանվի հայերեն խոսողներու թիվը: Եվ դուք, որ նվիրված մշակներն եք այդ իդեալին, վստահ եմ, որ ձեզմե ամեն մեկը իր պարտականությունը կհատարե ոչ միայն մասնագիտական իմաստով հայերեն լեզուն տալու, շարադրանքը սորվեցնելու, այլ մղիչ ուժը հայկական գիտակցությունն է, ազգային գիտակցությունն է, որ ձեզի կմղե հայկական վարժարաններու մեջ դասավանդելու:

Հաջողություն կմաղթեմ և իմ օրինությունը ձեզի բոլորիդ և նաև շնորհակալություն, որ նվիրված եք այսքան կարևոր առաքելության մը:

Անշուշտ որ Մայր Հայրենիքը նոր խթան կհանդիսանա, և պետք է հանդիսանա, որպեսզի ավելի լիցքավորված հայկականությամբ վերադառնաք և շարունակեք ձեր առաքելությունը՝ առավել վճռականությամբ և առավել լավատեսությամբ:

Այստեղ Հայաստան է և ամեն ինչ հայ-

կական է: Եվ ոչ միայն հայկական է, ինչ որ նյութական է և ձեր աչքով կտեսնեք, այլ նաև, կխորհիմ, դուք պետք է դիտեք Հայաստանը ձեր ներքին աչքով, հոգևոր աչքով՝ տեսնելու համար այն, ինչ որ նյութականն այն կողմ է՝ հավիտենական Հայաստանը, որ իրականացված է այսօրվա պայմաններու մեջ: Որովհետև Հայաստան գալ, Հայաստան տեսնել ալ կա, տեսնել ալ: Կան սովորական այցելուներ, որոնք կուգան և միայն արտաքինը կտեսնեն: Հայ մարդը այս աչքով միայն պետք չէ դիտե Հայաստանը, այլ պետք է Հայաստանը զգա իր անցյալով, իր դժբախտություններով և ներկա հաջողություններով: Ներկա հաջողությունները գուցե հարյուր տոկոսով մեզի չեն գոհացներ տակավին: Բայց ասիկա քարոքանդ երկիր մըն էր: Համեմատությունը պետք է ընել անպայման, որպեսզի կարողանանք հասկնալ արժեքը այսօրվա վերաշինված վիճակի: Համառ աշխատանքով, բառացիորեն արյունքոտիքով ստեղծված վիճակ է: Երևանը այսօր, մանավանդ կեդրոնական մասով, ազգային ճարտարապետության պատկերը կներկայացնե և ասիկա պատիվ կբերե շինարարներուն: Աշխարհի վրա գուցե չկա մայրաքաղաք մը, որ այսքան ազգային ճարտարապետության ոճով կառուցված ըլլա, ինչքան Երևանը, ոչ մի քաղաքի չի նմանիր և ասիկա իր արժանիքն է. իսկական հայկական է ամբողջ կերտվածքով, մանավանդ, ինչպես ըսի, կեդրոնական մասը: Ասիկա մեզի հպարտություն կպատճառե, որովհետև մենք, որ այսքան շատ բան կորսնցուցինք անցյալի մեջ, հատկապես 1915 թվականի ցեղասպանությամբ և մեր ժողովրդի կեսը նահատակվեցավ, և ամբողջ հայրենիք մը, իսկական պատմական հայրենիքը, քարոքանդ եղավ, և մենք այս փոքրիկ հողամասի վրա սեղմված ենք, ահավասիկ այն բոլորը ինչ որ կորսնցուցինք, կվերականգնվի ազգային շունչով և ոգիով, ազգային մշակույթի վարգացումով և ծաղկումով: Եղածը փառավոր է և հույսկալ, հերոսական աշխատանքով իրագործված և կշարունակվի, բայց մեր հայկական զգացումները տակավին ավելին կպահանեն, կակնկալեն. մենք հույս ունինք և ասիկա ամբողջ հայաստանցի ժողովրդի, մանավանդ ղեկավարներու հավատքն է, որ հետագային ավելին պիտի իրագործվի, նույնիսկ մեր ազգային բոլոր իդեալներու իրականացումով: Այդ գերագույն նպատակը մեր կյանքի հեռանկարն է, իորիպոնն է, որուն կձգտինք, և դուք ալ՝ արտասահմանի դաստիարակները, կխորհիմ, այդ ոգիով

ՎԵՀԱՓԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ՝ ՇՐՋԱՊԱՏՎԱԾ ՍՓՅՈՒՌ-ՔԱՀԱՅ ՈՒՍՈՒՑԻԶՆԵՐՈՎ ՎԵՀԱՐԱՆԻ ՄՈՒՏՔԻ ԱՌՋԵՎ

է, որ կաշխատիք և այդ հորիզոնն է, որ կբանաք ձեր աշակերտներու հոգիներու հայացքի առջև: Մենք լավատես ենք:

Վստահ ենք, որ հայ ժողովուրդը տակավին թաքնված ուժեր ունի և մեր բոլոր արդար իրավունքները պիտի իրականացվին. պայքար և լավատեսական ոգի:

Կրկին բարի գալուստ բոլորիդ: Վերադարձեք հայրենական ոգիով լիցքավորված և ձեզի հետ տարեք Աստուծո օրհնությունը Ս. Էջմիածնեն: Ամեն»:

Հանուն սփյուռքահայ ուսուցիչների պատասխան խոսքով հանդես եկավ Արգենտինայի «Շարժում» թերթի խմբագիր, ուսու-

ցիչ Սամվել Սարգսյանը, որ շնորհակալություն հայտնեց Ամենայն Հայոց Հայրապետին՝ ջերմ ընդունելության և ոգևորիչ խոսքի համար: Ասաց, որ սփյուռքահայ ուսուցիչը ամեն օր կարիքը ունի մի քիչ ավելի պորացնելու իր հայրենասիրությունը, և այս այցելությունը նրանց լցրեց Ս. Էջմիածնի և նրա Գահակալի օրհնություններով՝ որպես նոր խանդավառությամբ աշխատելու երաշխիք:

Ապա, Մայր Աթոռի պտուղների բարի բերքը վայելելուց հետո, սփյուռքահայ ուսուցիչ-ուխտավորները նկարվեցին Վեհափառ Հայրապետի հետ և հրաժեշտ առին Նորին Սրբությունից:

